

Synpunkter på remiss av promemorian Beskattning av högkoncentrerade e-vätskor från Finansdepartementet - 2020-02-20 Fi2020/00655/S2

Tobaksfakta – oberoende tankesmedja – har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade betänkande och promemoria och vill anföra följande.

Tobaksfakta tillstyrker de förslag som framförs i promemorian om beskattning av hög- koncentrerade e-vätskor. Men vi vill samtidigt framföra att beskattningen är otillräcklig för att skydda såväl folkhälsan som barnen. Att e-vätskor och andra nikotinhaltiga produkter som förstörts ska undantas från skattskyldighet förmodar vi mera tillfredsställer Skatteverkets behov än importörens ansvar och eventuella skattskyldighet för dessa varor.

I promemorian föreslås att undantaget från beskattning för akut toxiska produkter begränsas så att det inte omfattar e-vätskor med en koncentration mellan 15 och 20 milligram nikotin per milliliter vätska. Sådana vätskor benämns nu ”högkoncentrerade e-vätskor” och ska beskattas med 4 000 kronor per liter vätska. Det föreslås även att e-vätskor eller andra nikotinhaltiga produkter som förstörts under tillsyn av Skatteverket undantas från skattskyldighet för godkända lagerhållare.

Allmänt

Prishöjningar på tobaksvaror och e-cigarett inkl. vätskor är enligt tillgänglig forskning den enskilt mest verksamma åtgärden för att motverka tobaks- och e-cigarettbruk. I synnerhet har priset betydelse för att motverka tobaks- och e-cigarettdebut bland barn och ungdomar men priset har också betydelse för vuxna konsumenter som vill minska sin konsumtion eller helt avbryta sitt bruk. Starka folkhälsoskäl talar därför för regelbundna och avsevärda höjningar av tobaks- och e-cigarett skatterna. Även om den föreslagna höjningen är dubbelt så hög som den för andra e-vätskor, det vill säga 4 000 kronor per liter så måste höjningen ändå betraktas som mycket måttlig och resultera i försumbara effekter på folkhälsan. Priset för en daglig rökarens konsumtion beräknas öka till mellan 11 och 14 kronor per dag. I jämförelse är prisökningen för e-vätskor med en nikotinkoncentration på mellan 15–17 mg/ml omkring hälften dvs 2 000 kr per liter motsvarande 5–7 kr per dag.

Prishöjningar ger som sagt många konsumenter en impuls att minska eller upphöra med sitt bruk av tobak, e-cigarett och andra nikotinprodukter för njutning. Eftersom nikotin är starkt beroendeframkallande får dock sådana impulser ofta endast kortvarig effekt, och konsumenterna vänjer sig vid den nya prisnivån. Möjligheten att lyckas med ett tobaks- och nikotinstopp ökar emellertid vid varje nytt försök. Mot denna bakgrund är det angeläget inte enbart att priset höjs, utan också att prishöjningarna sker återkommande, åtminstone varje år. Takten i skattehöjningarna bör avpassas så att priset, som ett minimum, håller jämna steg med inflationen och köpkraftens utveckling. Det är långsiktiga **reella** prishöjningar som ger vinster för folkhälsan.

Fortsatt låga priser på e-cigarett, samtidigt som Sverige hittills inte som många andra länder förbjudit framför allt frukt- och godissmaker i e-cigaretterna, riskerar att resultera i att Sverige kan få samma dramatiska utveckling av e-cigarett rökningen som USA där nu 1 av 4 barn röker e-cigarett.

Tobaksfakta vill återigen beklaga att e-cigaretterna inte fortsatte att vara totalförbjudna efter Kammarkollegiets beslut 2016. Vår uppfattning grundar sig på att e-cigarett liksom andra nikotinprodukter för njutning riskerar att locka särskilt barn och ungdomar in ett nikotinberoende, som i sig kan bäddar för en senare övergång till traditionella cigaretter.

Från folkhälsosynpunkt bör även skatten på e-cigarett så långt som möjligt jämföras med andra tobaksvaror. Rökningens skadeeffekter är mer uttalade men Tobakskonventionen är tydlig - målet är minskning av allt tobaksbruk och nikotinbruk för njutning.

Till sist:

Tobaksfakta förutsätter att de kommersiella intressena kring fortsatt spridning av de hälsovådliga och ibland dödliga e-cigaretterna och andra tobaksvaror kommer att framföra helt andra åsikter än Tobaksfaktas. Detta sagt särskilt eftersom vi noterar att bland remissinstanserna uppgår, vid sidan av myndigheterna, folkhälsans företrädare enbart till två organisationer: Tobaksfakta och NSG. Tobaks- och nikotinindustrins verksamheter inkl. deras allierade uppgår i antal till minst 6 ggr fler med enda syfte att sälja så mycket som möjligt av hälsovådliga produkter. Pris- och skattehöjningar hotar deras verksamheter och försäljning. Vid den fortsatta behandlingen av detta ärende förutsätter vi således att dessa intressen inte kommer att ha någon som helst påverkan på den slutliga utformningen av förslagen eftersom deras produkter knappast hade tillåtits för försäljning om produkterna hade reglerats som vilken konsumentprodukt som helst. Artikel 5.3 i WHO:s Tobakskonvention, som Sverige ratificerade 2005, anger också tydligt att dylika ekonomiska intressen ska hindras från att påverka folkhälsopolitiken så långt detta är möjligt eftersom de är helt oförenliga med folkhälsans intressen. Av detta följer att vi är rejält bekymrade över att riksdag, regering och myndigheter knappast alls implementerat tobakskonventionens rekommendationer om att hålla borta tobaks- och nikotinindustrins påverkan på folkhälsopolitiken inkl. offentliga remisshandläggningar.

På uppdrag av Tobaksfakta – Oberoende Tankesmedja

Stockholm den 20 april 2020

Ann Post
Kanslichef